

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:
Andrej Žumer,
nadučitelj in e. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 9.

Ljubljana, 1. vel. travna 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. J. Dimnik: Čitanje. — M. Janežič-Pečec: Kako naj učitelj jednorazrednice postopa itd. — Ivan Weixl: Nova patentirana šolska klop Ivana Weixl-a. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Listek. — Književnost. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Č i t a n j e.

Poročal pri društvenih večerih „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani dne 4. prosinca, 1. svečana in 1. sušca t. l. Jakob Dimnik.

(Dalje.)

4. razred.

Učni smoter: „Gladko in smisli primerno čitanje s pravilnim naglaševanjem, popolnoma se oziraje na ločila“.

Gladko čita tisti učenec, ki besedno podobo (obliko) hitro spregleda ter jo brez ponehanja ali jecljanja izgovori. Najprvo mora pa znati učenec gladko čitati, kar je tiskano. Umevno je pa ob sebi, da pri vseh učencih v treh letih ni mogoče gladkega čitanja doseči. Zato je treba tudi v 4. razredu prav pogosto čitati, da postane čitanje v istini gladko. V 4. šolskem letu so učitelju realije prav dobro sredstvo za vaje v čitanji; saj se prirodopisni, zemljepisni in zgodovinski pouk naslanja jedino le na vpeljana čitanka. Če pa obravnavamo realistična berila, morajo učenci ista tudi večkrat čitati; s tem si prisvoje ne samo

obravnavano stvar (predmet), ampak tudi lepi jezik, ki je v berilu, postane duševna last učencev. Ob jednom pa dosežemo na ta način tudi potrebno ročnost v čitanji.

Gladko čitanje je pa odvisno tudi od sestave čitanke. Taka berila, ki so otrokovi starosti primerna, otroci prav radi čitajo in si jih tudi lahko zapomnijo. Pri teh berilih sledi otrok z velikim zanimanjem tistemu, ki čita naprej in v istini tudi ž njim po tihem čita in prav to tiho čitanje jako pospešuje gladko čitanje.

Napačna je misel, da tisti gladko čita, kdor naglo čita. Gladko čita le tisti učenec, kateri vedno enakomerno čita, ki prenehuje samo po ločilih, kojega ne motijo naglasi in tudi ne dolge ali sestavljene besede. Berila, koja je učitelj razlagal in so jih učenci že parkrat prečitali, čitajo naj se potem skupno. Skupno glasno čit-

tanje takim učencem, ki bolj slabo čitajo, mnogo koristi.

Pa ne samo gladko, ampak tudi smisli primerno morajo čitati učenci v 4. razredu, t. j. učenec mora že s čitanjem pokazati, da razume vsebino berila, zato mora pri raznih stavkih spreminjati glas. Pripovedovalni stavki se morajo z drugačnim glasom čitati, kakor pa velelni ali vprašalni stavki. Tudi z naglaševanjem posebno važnih besed v stavku pokaže učenec, da smisli primerno čita. Učitelj pa stavi med čitanjem tu pa tam razna vprašanja glede vsebine berila, da se prepriča, če so otroci pri stvarni razpravi vsebino dobro razumeli; kajti le tako berilo, koje učenec dobro razume, lahko gladko in smisli primerno čita. Če pa otrok vsebino berila dobro razume, ne bode čital v jednoglasnem šolskem glasu, tudi ne kričal ali pel, ampak čital bode s takim glasom, kakeršnega rabi v občevalnem jeziku in prav ta glas je merodajen pri smisli primernem čitanji.

5. razred.

Učni smoter: „Kakor na prejšnji stopinji s pomnoženimi zahtevami“.

V 5. razredu je gladko in smisli primerno čitanje smoter pouka v čitanji. Da pa to dosežemo, morajo otroci prav pridno čitati realistična berila in primerne knjige iz šolske knjižnice. Smisli primerno čitanje se naslanja 1. na pravilno razdelitev in sestavo besed, 2. na natančno pozornost ločil in 3. na smisli primerno naglaševanje, koje dosežemo s pravilno menjavo višine, moči in trajanja v izgovarjanji posameznih besed v stavku. To pa smemo le tedaj terjati od učenca, če natančno razume vsebino berila. Učitelj pa prav pridno čitaj z učenci, vsako napako popravlja in marljivo čitaj naprej.

6. razred.

Učni smoter: „Gladko, izrazno in blagoglasno čitanje, kar je pi-

sano in tiskano; besedni in govorni naglas je natančneje gojiti.

Zopet nam povdarja učni načrt gladko čitanje. To nam dokazuje, da še celo na višji stopinji nekateri učenci ne dosežejo mehanične izurjenosti v čitanji. Čudno je to, da nekateri otroci, ki so sploh pridni, tega smotra v čitanji vendar ne dosežejo. Nekateri učenci so zelo slabotni v računstvu, drugi se ne navadijo navzlic vsemu prizadevanju brez napake pisati in prav tako dela marsikateremu učencu tudi glako čitanje velike težave. Bodi pa, kakor koli že, vendar glavni vzrok temu tiči v učitelju, če večina učencev na tej učni stopinji ne zna gladko čitati. Marsikateri učitelj se hvali, da je naučil s pomočjo te ali one metode otroka že v 1. šolskem letu čitati po zlogih. To se v istini tudi pripeti. Če pa učitelj potem na srednji stopinji ljudske šole učencev nepretrgoma ne vadi v mehničnem čitanji, kar se čestokrat pripeti ter v 4. in 5. šolskem letu stavi preveliko pozornost na realije, potem takem je prav lahko mogoče, da pride otrok v 6. razred, ne da bi znal ročno čitati. Učitelj ne sme pozabiti, da so glavni predmetje spodnje in srednje stopinje ljudske šole: „veronauk, čitanje, pisanje in računstvo“. V teh predmetih mora biti učenec temeljito izurjen, preden vstopi v 6. razred. „Čitanje je mera, s koje merimo omiko posameznih narodov“ in po čitanji sodi lahko nadzornik razred, kojega nadzoruje.

K gladkemu čitanju spada tudi izrazno čitanje, koje se tudi zove lepo ali blagoglasno čitanje. Kdor hoče izrazno čitati, mora se vtopiti v vsebino berila, da dobi jednake občutke, kakeršni so popisani v dotičnem berilu. Le-ti občutki se morajo pa ravnati po vsebini berila; navadna pripovedka ali popis moramo prav jednostavno čitati. Tudi pri poučljivih sestavkih izrazno čitanje ni na mestu. Otrok se navadi izrazno čitati, če označi učitelj natančno vse osebe, ki so imenovane v berilu ter tudi sam pogosto izrazno naprej čita. — Vsebina berila mora biti tudi primerna sta-

rosti učencev. — Pa ne samo, kar je tiskano, ampak tudi kar je pisano, mora znati učenec izrazno čitati.

Kar je pisano je sploh težje čitati, kakor pa tiskano. Učenci 6. razreda se morajo vaditi tudi v tem, da znajo razne rokopise čitati. V ta namen naj čitajo glasno razne pravopisne in spisne naloge svojih součencev. Potrebno je tudi, da se vadijo čitati tudi stare rokopise. Le na tak način doseže učitelj lahko predpisani učni smoter.

Izrazno čitanje se opira posebno na gojitev besednega in govornega naglasa. Besedni naglas spoznavaj se posebno v povdarjanji nekaterih zlogov, v večjem naglasu določilnih besed v sestavljenih besedah in v posebnem naglaševanju tistih besed v stavku, ki so merodajne za vsebino. Hitrega čitanja ali požiranja zadnjih zlogov, učitelj ne sme trpeti v šoli.

Govorni naglas je pa naravno (ne umetno) ponavljanje beriva, kakor govoré

v navadnem življenji omikani ljudje. — Umevno je ob sebi, da se pri gojitvi gladkega čitanja ne sme zanemarjati tudi izrazno čitanje.

7. in 8. razred.

Učni smoter: „Kakor na prejšnji stopinji; nadaljevanje čitalnih vaj“.

Blagoglasno čitanje mora napraviti na poslušalca prijeten utis ter ga ganiti, da se vzbudi v njem sočutje in ga dovede k dejanju.

Umevno je pa samo ob sebi, da se učenec ne sme pri čitanji pačiti, kajti ljudska šola ne izobrazuje gledaliških igralcev. Tudi pretihega čitanja ne smemo trpeti, kar se posebno v dekliških šolah rado pripeti.

(Dalje prih.)

Kako naj učitelj jednorazrednice postopa, da pripravi dobro podlago spisovnemu pouku v II. oddelku spodnje skupine.

Na podlagi razprave priobčene v U. T. št. 6. „Kako naj učitelj jednorazrednice postopa, da pripravi dobro podlago spisovnemu pouku v I. oddelku spodnje skupine“ nadaljevati hočem z denašujo. Pričel bodem z obravnavo berilnih sestavkov, katerih v I. oddelku nisem razpravljajal.

Kot učno knjigo rabim „Prvo berilo in slovnica“, sestavila A. Razinger in A. Žumer. Ta knjiga je posebno pripravna, ker ji je pridejana slovnica, katera učitelju prav dobro služi. Tisk je pripraven in ne ovira uspešnega napredka v čitanji in tudi vsebina sestavkov ni pretežka, posebno, če se učitelj že v I. oddelku pri nornem nauku na to ozira, da pripravi potrebno podlago.

Glavna naloga berilnih sestavkov je, učenca usposobiti da bo razumel

misel, ki jo drugi z govorom razodeva in da bo znal tudi on svoje misli drugemu ustmeno in pismeno določno povedati. Tedaj je v prvi vrsti podstava spisovnemu pouku.

Kakor pri vsem pouku, moramo tudi tu učenca vaditi v mišljenji. Da pa more misliti, soditi in sklepati, moramo skrbeti, da berilne sestavke, katere bere, razume. V ta namen seznanimo učenca najprej z glavno vsebino berilnega sestavka. O tem, da si je učenec vsebino zapomnil in da mu je jasna, prepričamo se z vprašanji, katera učenec razumno v popolnih stavkih odgovarja.

Prestopivši k berilnemu sestavku, učitelj ves ali le del berilnega sestavka, čegar vsebina je učenca sedaj že znana, prebere ter prične stvarno obravnavo.